

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Toiduohutuse programm 2026-2029

11.09.2025 Toiduohutuse konverents

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Triin Kõrgmaa
Toiduohutuse asekanstsler

Toiduohutuse programm 2026-2029 (eelnõu)

Programmi eesmärk	Eestis on kestlik toidutootmine, ohutu toit ja hoitud keskkond
Programmi tegevused	• Toiduohutuse poliitika kujundamine ja rakendamine • Loomatervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine • Taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamine ja rakendamine • Mahepõllumajanduse poliitika kujundamine ja rakendamine • Sordiaretuse ja paljundusmaterjali poliitika kujundamine • Taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine • Tõuaretuse poliitika kujundamine ja rakendamine
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA), Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus (LABRIS), Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA), Maaelu Teadmuskeskus (METK)
Valdkonna arengukava	Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030

Rahvatervise kaitse ja tarbijate kestlike toiduvalikute edendamine

Milles seisneb
väljakutse?

Eesti rahvastiku toitumine ei ole piisavalt kestlik, mistõttu on vaja **edendada kestlikku toidukeskkonda ning tarbijate kestlikumaid toiduvalikuid.**

Õigusruumi aja- ja asjakohasena hoidmine arvestades esilekerkivaid **toiduohutuse riske ja toidusüsteemi muutusi**, et kindlustada inimeste tervise ja tarbijate huvide kaitse kõrge tase.

Olulisemad
tegevused 2026.
aastal

- Jätkatakse **toiduseaduse muutmise** väljatöötamiskavatsuse menetlust, et lahendada üles kerkinud praktilisi probleeme.
- Riikliku alkoholiregistri kaotamine.
- Jätkatakse ettevalmistusi pakendi esikülje märgisüsteemi **Nutriscore** vabatahtliku kasutamise võimaldamiseks Eestis.
- Valmib **riigihanke kriteeriumide** kehtestamise võimaluste analüüs (suuremas mahus kohaliku, mahepõllumajandusliku ja taimse toidu osakaalu suurendamiseks ning järgmise etapina kehtestatakse riigihangete keskkonnahoidlikkuse kriteeriumid)
- Tõhustada **uute toidutehnoloogiate** ja toitude arendamist ning turule viimist; analüüsida loata toitude katsetamise võimalusi Eestis.
- Toidukäitlejate ja tarbijate **teadlikkuse tõstmise** tegevused

Inimeste, taimede ja loomade tervise ning keskkonna kaitsmine „Üks Tervis“ põhimõttel

Milles seisneb
väljakutse?

Taimkahjustajate ja loomataudide levik mõjutab negatiivselt **põllumajandustootmise** ja metsamajanduse tasuvust, looduskeskkonda ja **rahvusvahelist kaubandust**.

Loomataudide ennetamine vähendab haiguste esinemist, väiksemat ravimite kasutamist ning mikroobide ravimresistentsuse teket.

Eestis turustatavad taimekaitsevahendid, väetised, sööt ja ravimid ning nende kasutus peab olema ohutu inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale.

Olulisemad
tegevused 2026.
aastal

- Loomataudide ja ohtlike taimkahjustajate leviku ennetamiseks ning tõrjeks tagatakse ressursid **kohustuslike programmiliste tegevuste** elluviimiseks ning loomataudide ja ohtlike taimkahjustajate **seiretega** jätkamiseks.

- PTA tõstab **reageerimisvalmidust**, sh vajalikke kompetentse tulenevalt muutustest taudiolukorras.

- Ühiskonna ja erinevate sihtgruppide teadlikkuse tõstmiseks korraldatakse **kommunikatsioon** lähtuvalt „Üks tervis“ kontseptsioonist

- **Hinnatakse** ja maandatakse taimekaitsevahendite kasutamisest tulenevaid riske. Töötatakse välja vastav piirkondlikke olusid arvestav indeks.

Loomaheaolu taseme tõstmine

**Milles seisneb
väljakutse?**

Põllumajandusloomade heaolu edendamiseks uute nõuete kehtestamisel peab **loomakasvatusektor vaatama üle oma senised ärimudelid**. Olulisimad mõjutajad nõuetega **kohanemiseks on vajaminev investeeringute maht ja aeg**.

Loomapidamiskultuur Eestis vajab edendamist. Liiga palju on omanikuta lemmikloomi, mis paneb **suure koormuse KOV-dele**.

**Olulisemad
tegevused 2026.
aastal**

- Muudetakse veterinaarseadust **riikliku lemmikloomaregistri** kasutuselevõtuks koos loomade identifitseerimisel mikrokiibiga nende andmete registrisse kandmise kohustusega (loomapidajale kohustus).
- Muudetakse loomakaitseseadust ja selle rakendusakte:
 - **munakanade** puurispidamise
 - koerte **ketispidamise**
 - **zoofiilia keelustamine**,
 - loomade **varjupaikade** tegevuse reguleerimine
 - rikkumiste eest määratavate **rahatrahvide** ülempiiride ajakohastamine
- Loomaheaolu 5 vabaduse **teavituskampania** ja koolide ning lasteaedade õppeprogrammidesse loomaheaolu temaatika sisseviimine.

Targa ja kestliku põllumajandus- tootmise ja toidutöötlemise toetamine. Varustuskindluse ja toidujulgeoleku suurendamine.

* Prioriteet ka Biomajandus
2026-2029 programmis

Milles seisneb väljakutse?

Poliitika ajakohastamine vastavalt ühiskonna ootustele, muutuvatele vajadustele ja väljakutsetele:

- teaduse ja tehnoloogia areng
- riigikaitseline kriis
- kliimamuutused
- kaubavahetuse trendid

Olulisemad tegevused 2026. aastal

- **Riigi kaitsetegevuse kava alamkava** ülesanded - toidukäitlemise ja loomatervise (Toiduohutuse programmi ulatus) tagamise **erijuhise koostamine** ja teavitamise korraldamine; analüüsida **põllumajandusloomade ümberpaigutamise** võimalusi ning koostada kontseptsioon.

- Toetatakse põllumajandustootjate konkurentsivõimet tsoonipõhiste võrdsete **taimekaitselahenduste** kättesaadavuse parendamisega.

- Ajakohastatakse ja korrastatakse **väetise** nõudeid ning sõnastatakse nõuete täiendamise põhimõtteid.

- Soodustatakse kohalikel toidutootjatel Eestis toodetud **sisendi** kasutamist.

Asutuste võimekuse tõstmine järelvalve- toimingutega tegelemisel

Milles seisneb
väljakutse?

Praegu kasutatavad ressursid ja töövahendid ei toeta **innovatsiooni toidusektoris** ega põllumajanduses ega võimalda saavutada eesmärgi, nagu maaelu digitaliseerimine, teenuste proaktiivsus, **halduskoormuse vähendamine ja kontrollimenetluste kiirendamine**.

Haldusalas on kasutusel hulk vananenud ja omavahel **mitteühilduvaid infosüsteeme** (nt MATI, MEIS, JVIS, PMAIS, KIR, KP, e-PRIA, LIS). Need ei toeta riskasutust ega andmete korduvkasutust ning ei taga kliendist tervikvaadet. **Andmete esitamine mitmesse kohta rikub andmete ühekordse esitamise põhimõtet**. Süsteemide killustatus ja koostöövõime puudumine pärsivad järelvalvetoimingute tõhusust ja takistavad teenuste arendamist kliendi vaates.

Olulisemad
tegevused 2026.
aastal

- **Ühtse infosüsteemi** analüüs ja arenduse käivitamine. Konsolideeritakse vanad järelvalve- ja menetlussüsteemid (MATI, JVIS, PMAIS, KIR) ühtsele platvormile. Arendatakse **kliendikesksed, ühtlustatud, sündmuspõhised teenused kliendiportaali**.
- **Andmehalduse ja riskasutuse** tõhustamine.
- Kontrollide sihitamiseks ühildamine andmekoosseisud PRIA ja MEIS vahel.
- Jätkatakse valdkondade ülese **riigilõivude ja järelvalvetasude süsteemi** ühtlustamisega (sh järelvalvetoimingute rahastuse analüüs).

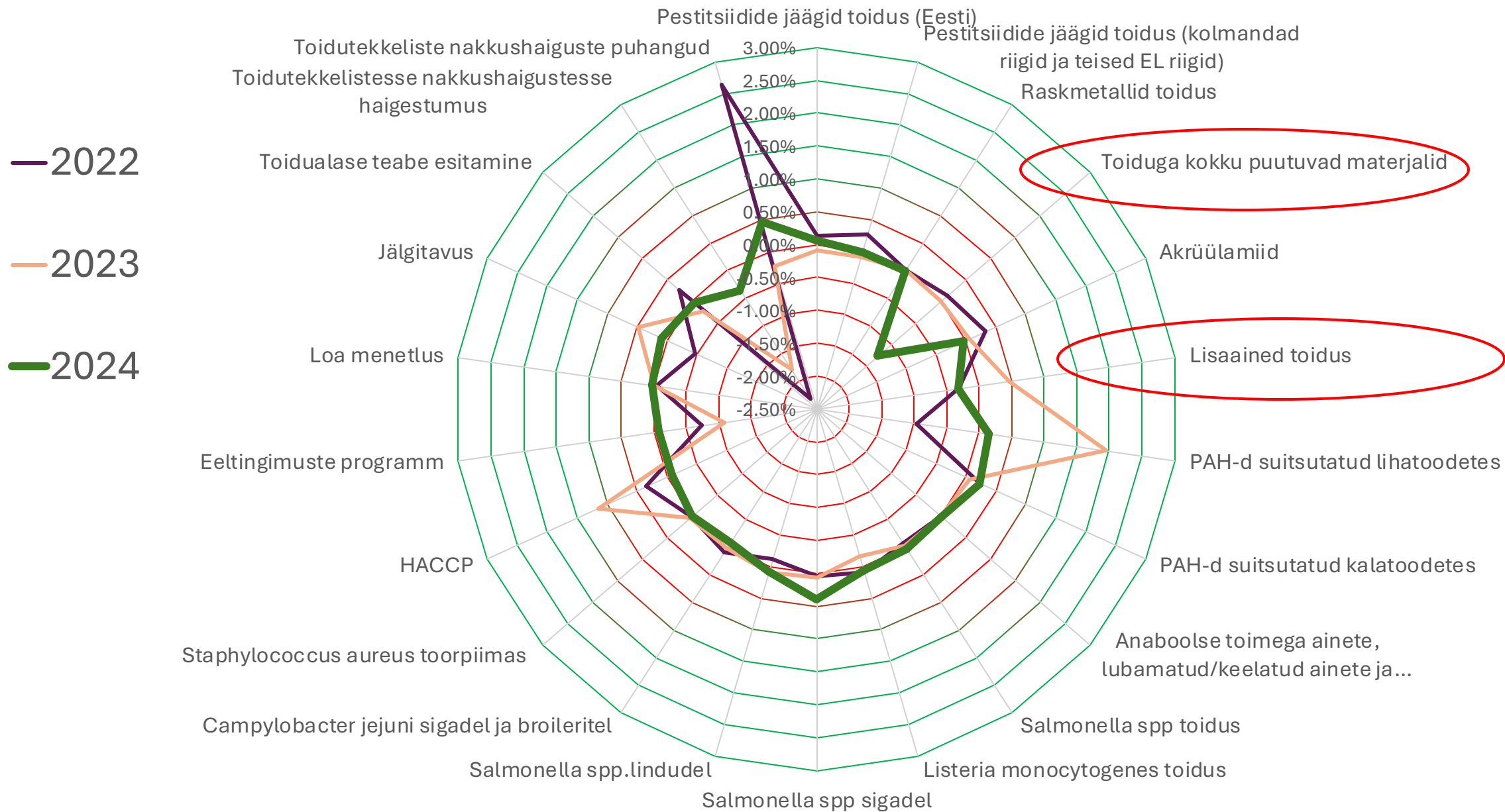
Toiduohutuse baromeeter toiduohutuse olukorra hindamiseks

Positiivne ≥ 100

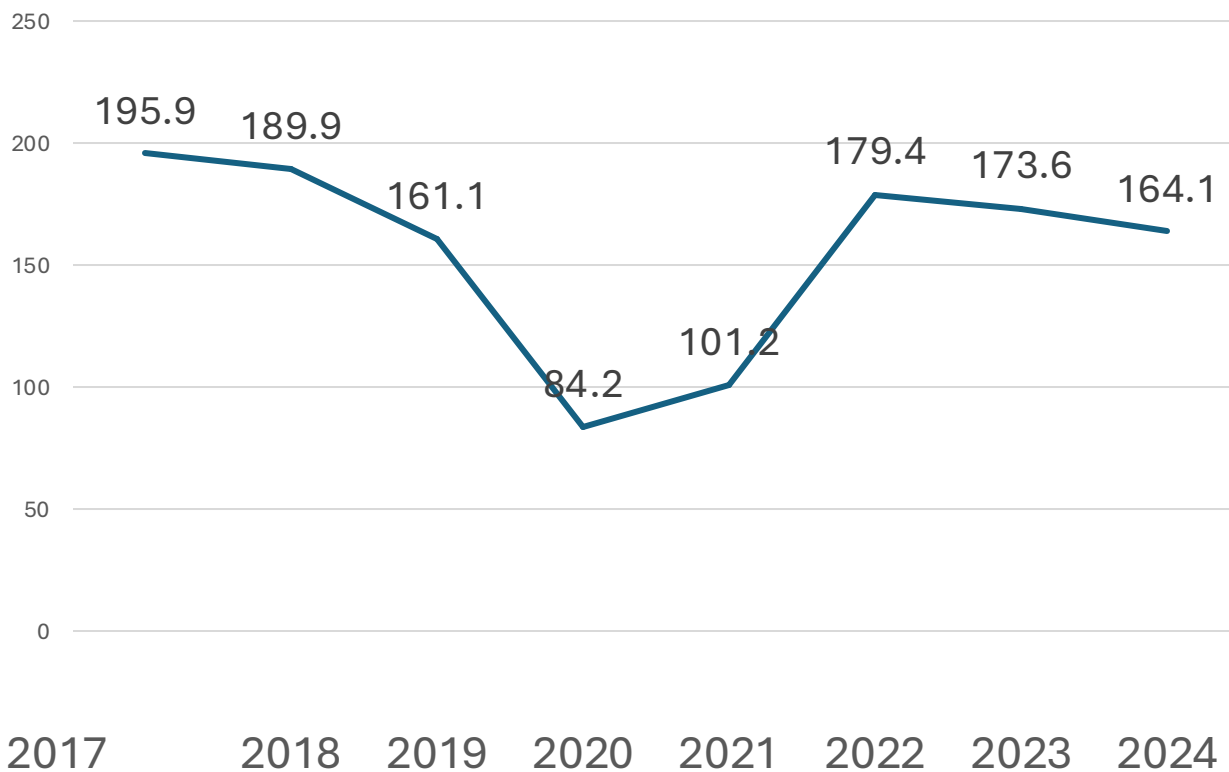
Andmed: Põllumajandus- ja toiduamet, Terviseamet
Mõõdetakse nõuetele vastavate proovide/kontrollide osakaalu ja inimeste haigestumust
Igal näitajal on baromeetris kaal

Toiduohutuse baromeetri näitajate kaalutud muutus 2022-2024

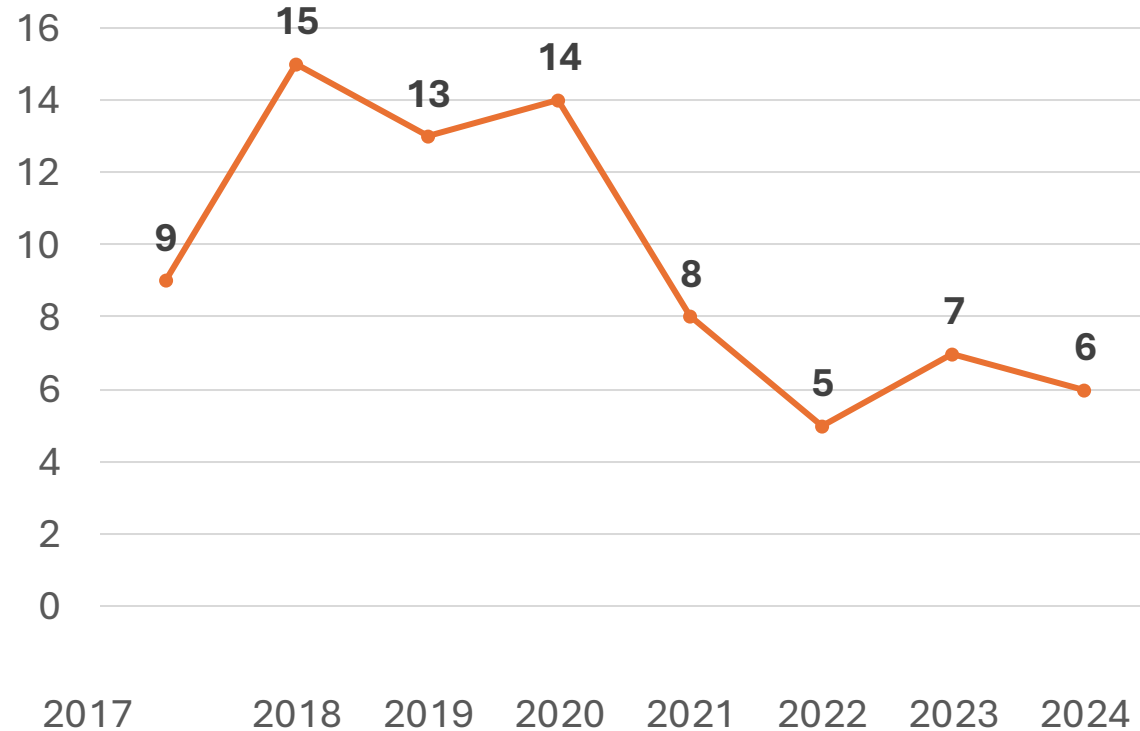

Haigestumus

Toidutekkelistesse nakkushaigustesse haigestumus

Toidutekkeliste nakkushaiguste puhangud

Tarbija kindlustunde indeks toiduohutuse suhtes 2019-2025

Toiduohutuse juhtumid

2019 – Listeria kalatoodetes (M.V. Wool)

2021 – Luunja kurgid (keelatud pestitsiidi kasutamine)

2023 – taimekaitsevahendite jäägid Egiptuse porgandites ja Poola sibulates

2025 – ei olnud ühte kindlat avalikult kajastatud juhtumit

% Eesti elanikest, kes meedia vahendusel olid teadlikud toiduohutuse juhtumitest

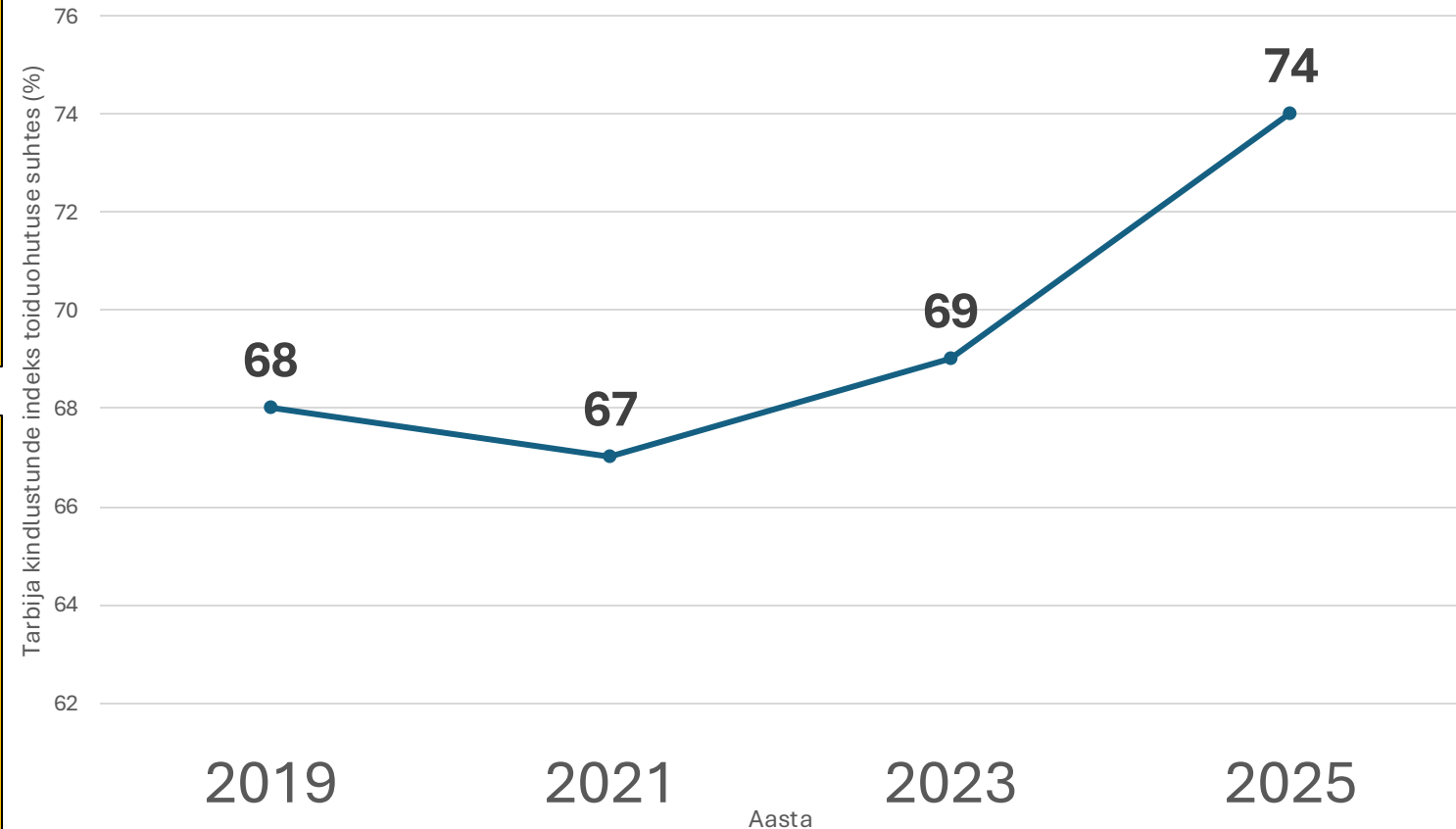
2019.a 17-23%

2021.a <8%

2023.a <8%

2025.a 1-2%

Tarbija kindlustunde indeks (%)

Küsimused?